

Bevakning av ny information om bioetik med fokus på hälso- och sjukvårdsetik. Oktober 2019.

Research och sammanställning görs av Marie Chenik.

Dokumentet publiceras en gång/månad på webbsidan: <https://ki.se/lime/etik-i-praktiken>

För närvarande är bevakningen resultatet av ett ideellt arbete som startade juni 2016.

Synpunkter och förslag skickas till marie.chenik@ki.se

För en kompletterande bevakning se BIOETIKNYTT på: <http://www.smer.se/>

Vecka 44

När patienten vill ha behandling som vi inte tror är den optimala. En artikel av Joar Björk, ST-läkare, medicinkliniken, Centrallasarettet Växjö, FoU Kronoberg; doktorand medicinsk etik, Karolinska institutet, Stockholm.

<http://www.lakartidningen.se/Klinik-och-vetenskap/Etik-och-lakarroll/2019/10/Nar-patienten-vill-ha-behandling-som-vi-inte-tror-ar-den-optimala/>

Läs mer! 5 frågor till Joar Björk. Författarintervju.

<http://lakartidningen.se/Klinik-och-vetenskap/Forfattarintervju/2019/10/5-fragor-till-Joar-Bjork/>

Se Joars föreläsning på etikseminariet 17/10: <http://www.smer.se/webbfilmer/etikprisseminarium-etik-i-praktiken/>

Restraint in a Neurosurgical Setting: A Mixed-Methods Study. Holmgren A et al. Neurosurgery Nursing. Volume 133. January 2020, Pages 104-111. Available online 27 September 2019.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1878875019325367>

Se författarens (Amina Holmgren) föreläsning på etikseminariet 17/10: <http://www.smer.se/webbfilmer/etikprisseminarium-etik-i-praktiken/>

Kelsey N. Berry, Norman Daniels & Keren Ladin. *Should Lack of Social Support Prevent Access to Organ Transplantation?* The American Journal of Bioethics, 19:11, 13-24, DOI: 10.1080/15265161.2019.1665728

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15265161.2019.1665728>

Lifesaving treatment for babies born at 22 weeks doesn't mean abortion law should change. Dominic Wilkinson, Consultant Neonatologist and Professor of Ethics, University of Oxford. <https://theconversation.com/lifesaving-treatment-for-babies-born-at-22-weeks-doesnt-mean-abortion-law-should-change-125845>

Medical ethics is far too important to leave to doctors. By Søren Holm, Centre for Social Ethics and Policy, Department of Law, University of Manchester, Manchester, UK.

<https://blogs.bmj.com/medical-ethics/2019/10/25/medical-ethics-is-far-too-important-to-leave-to-doctors/>

Leveranskrisen tydliggör systemfel i synen på upphandling. En debattartikel skriven av: Hans Lind och John Sandblad.

<https://www.dagensmedicin.se/artiklar/2019/10/30/leveranskrisen-tydliggor-systemfel-i-synen-pa-upphandling/>

Misstänkt jäv på KI:s tandläkarutbildning – ”Stängd värld”. Kalla Fakta. Granskning.

<https://www.tv4play.se/program/nyheterna/12507529>

Botarbehovet gör att vi inte är nöjda med att lindra. Krönika av Annika Janson barnläkare i Addis Abeba i Etiopien.

<https://www.dagensmedicin.se/artiklar/2019/10/18/botarbehovet-gor-att-vi-inte-ar-nojda-med-att-lindra/>

”Ingen upplever och förstår världen på samma sätt”. En krönika av Adel Abu Hamdeh, ST-läkare, Psykiatri Sydväst.

<https://www.dagensmedicin.se/artiklar/2019/10/25/ingen-upplever-och-forstar-varlden-pa-samma-satt/>

Nu kan röntgenpersonal få hjälp med översättning till andra språk vid mammografi. Verktöget finns på över 40 språk.

<https://www.vardfokus.se/webbnyheter/2019/oktober/mammografi-pa-manga-sprak/> Länk till verktyget: <http://www.do-say.org/>

Socialstyrelsen saknar svar på frågor om apatiska barn. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/socialstyrelsen-saknar-svar-pa-fragor-om-apatiska-barn>

Granskning lyfter ny debatt om apatiska flyktingbarn
<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/granskning-lyfter-ny-debatt-om-apatiska-flyktingbarn>

NKS-politikerna borde ha lyssnat på professionen. Av Anders Lundberg, styrelseledamot, Läkarförbundet
<http://www.lakartidningen.se/Opinion/Signerat/2019/10/NKS-politikerna-borde-ha-lyssnat-pa-professionenNKS-politikerna-borde-ha-lyssnat-pa-professionen/>

Politikerna har planerat vården som dårar. Blogg inlägg av Darius Barimani ST-läkare i kirurgi på Karolinska universitetssjukhuset.
<https://www.dagensmedicin.se/blogg/darius-barimani/2019/10/27/politikerna-har-planerat-varden-som-darar/>

Vecka 43

Smers etikprissemینarium *Etik i praktiken* från förra veckan videofilmades. Det var tur för dem som inte kunde delta (som jag). Det blev ett fantastiskt seminarium på så många sätt! Det fick jag höra från så många som skrev stödjande mail till mig efteråt. Så mycket engagemang från alla! Så stor vilja att ta tag i gamla och nya utmaningar! Även Smer rankar seminariet bland de bästa som de arrangerat. All min tacksamhet till alla föreläsare och till alla på Smer!

Webbfilmen finns tillgänglig på <http://www.smer.se/webbfilmer/etikprissemینarium-etik-i-praktiken/>

Etikprövningsmyndigheten har från och med 2017-10-07 en ny rutin för att skicka in ansökningar.
<https://etikprovningensmyndigheten.se/>

SVT. Uppdrag Granskning. *Tranståget*. Del 2. <https://www.svtplay.se/video/23978127/uppdrag-granskning/uppdrag-granskning-sasong-20-avschnitt-8?start=auto>

"Låt oss vaccinera oss mot algoritmsjukan". God sjukvård är en bedömningsport och handlar inte om att checka av boxar på ett papper, skriver Henrik Widegren.

<https://www.dagensmedicin.se/artiklar/2019/10/11/lat-oss-vaccinera-oss-mot-algoritmsjukan/>

Omedvetet döljer jag min oförmåga genom att förklara att symtom kan vara psykiskt orsakade. Av Olle Hellström, allmänläkare, MD.

<http://lakartidningen.se/Aktuellt/Kultur/Kronika/2019/10/Omedvetet-doljer-jag-min-oformaga-genom-att-forklara-att-symtom-kan-vara-psykiskt-orsakade/>

Regeringen stärker första linjens digitala vård. Regeringen vill utveckla och modernisera första linjens digitala vård. För att stötta regionernas utvecklingsarbete får Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) 33 miljoner under 2019.

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2019/10/regeringen-starker-forsta-linjens-digitala-varld/>

Utredning av landstingens sjukvårdsinvesteringar. För att staten ska kunna få en tydligare bild av hälso- och sjukvårdens utveckling i hela landet tillsätter regeringen en statlig utredning. Utredningen ska bland annat kartlägga landstingens planerade och pågående investeringar samt analysera hur dessa förhåller sig till utvecklingen av hälso- och sjukvården på nationell nivå.

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2019/10/utredning-av-landstingens-sjukvardsinvesteringar/>

Kommittén för teknologisk innovation och etik (Komet) är en kommitté som regeringen har inrättat (Dir. 2018:85). Kommittén har publicerat en ny rapport som beskriver en undersökning som besvarats av mer än tvåhundra myndigheter.

<https://www.kometinfo.se/nyheter/syn-pa-teknikutveckling-i-offentlig-sektor/#.XbFjz021vIU>

Valdemar Erling är pristagare 2019 för Håkan Mogens stipendium som instiftades 2012 på KI och delas ut "för och till insatser för mänskligt välbefinnande. Han tilldelas det medicinska stipendiet 2019 för sitt engagemang och nydanande arbete med att sätta patienten i centrum genom användandet av språket som ett avgörande verktyg i läkekonsten. Valdemar är överläkare och forskare vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset i Göteborg. <https://ki.se/om-ki/hakan-mogens-stipendium>

Narrative Inquiry in Bioethics (NIB). Johns Hopkins University Press. NIB is dedicated to fostering a deeper understanding of bioethical issues by engaging rich descriptions of complex human experiences. <https://nibjournal.org/>, <https://muse.jhu.edu/issue/40259>

Vecka 42

Etikprövningsmyndigheten har från och med 2017-10-07 en ny rutin för att skicka in ansökningar.

<https://etikprovningmyndigheten.se/>

SVT. Uppdrag Granskning. *Tranståget*. Del 2. <https://www.svtplay.se/video/23978127/uppdrag-granskning/uppdrag-granskning-sasong-20-avsnitt-8?start=auto>

"Låt oss vaccinera oss mot algoritmsjukan". God sjukvård är en bedömningsport och handlar inte om att checka av boxar på ett papper, skriver Henrik Widegren.

<https://www.dagensmedicin.se/artiklar/2019/10/11/lat-oss-vaccinera-oss-mot-algoritmsjukan/>

"Artificial intelligence is all the hype in medicine today. It's touted as being transformative like nothing else, reaching into virtually every aspect of health care".

Truog, R. D. (2019), *Of Slide Rules and Stethoscopes: AI and the Future of Doctoring*. Hastings Center Report, 49: 3-3.

doi:10.1002/hast.1041

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/hast.1041>

Podcast. AMA Journal of Ethics. Ethics Talk: *How Can Decision Science Help Navigate Complex Health Decisions?*

<https://journalofethics.ama-assn.org/podcast/ethics-talk-how-can-decision-science-help-navigate-complex-health-decisions>

When doctors and parents disagree on how to treat a sick child the emotional and financial costs can be huge.

<https://theconversation.com/when-doctors-and-parents-disagree-on-how-to-treat-a-sick-child-the-emotional-and-financial-costs-can-be-huge-124677>

Bioethicists defend euthanasia for mentally ill.

<https://www.bioedge.org/bioethics/new-edition-of-ajob-considers-euthanasia-for-mentally-ill/13238>

Rocksheng Zhong, Yingcheng Xu, Maria A. Oquendo & Dominic A. Sisti (2019) *Physician Aid-in-Dying for Individuals With Serious Mental Illness: Clarifying Decision-Making Capacity and Psychiatric Futility*, *The American Journal of Bioethics*, 19:10, 61-63, DOI: 10.1080/15265161.2019.1654018

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15265161.2019.1654018>

Vecka 41

”Hälso- och sjukvården finns till för patientens skull och inte för personalens. Det är ingen rättighet att få arbeta inom hälso- och sjukvården, vare sig generellt eller i ett specifikt yrke. Om det uppstår intressekonflikter i vården, vilket det ibland gör, så är grundregeln att patientens intressen går först”, säger Mikael Sandlund ordförande i Svenska Läkaresällskapets delegation för medicinsk etik i en kommentar.

<https://www.sls.se/om-oss/aktuellt/publicerat/2019/halso--och-sjukvarden-ar-till-for-att-mota-patientens-behov-och-inte-personalens/>

Våra trossyskon drabbas i en religionsfobisk tid. Debattartikel av Fredrik Modéus. Bishop. Växjö stift.

<https://www.dagensamhalle.se/debatt/vara-trossyskon-drabbas-i-en-religionsfobisk-tid-29524>

Sverige står inför ett vägskäl: att skydda kvinnor från sexuell och reproduktiv handel eller slå in på en linje där kvinnor och barn blir varor på en global marknad. Det skriver företrädare för ett flertal organisationer. <https://www.svd.se/tapp-till-kryphalen-som-surrogatforetag-utnyttjar>

Stoppa omedelbart all behandling av könsdysfori för barn och unga vuxna. En debattartikel av Sven Roman specialist i barn- och ungdomspsykiatri.

<https://www.dagensmedicin.se/artiklar/2019/10/08/stoppa-omedelbart-all-behandling-av-konsdysfori-for-barn-och-unga-vuxna/>

Stora variationer i omfattning av psykiatrisk tvångsvård. Trenden är densamma internationellt och regionalt i Sverige. En artikel av Lars Jacobsson, professor emeritus, Umeå.

<http://lakartidningen.se/Klinik-och-vetenskap/Kommentar/2019/10/Stora-variationer-i-omfattning-av-psykiatrisk-tvangsvard-/>

Föräldrarollen i neonatalvården behöver anpassas och utvecklas.

<http://lakartidningen.se/Klinik-och-vetenskap/Temaartikel/2019/10/Foraldrarollen-i-neonatalvarden-behover-anpassas-och-utvecklas/>

För få patienter känner till rätten till en second opinion. En debattartikel av cancerläkarna Kjell Bergfeldt, Göran Edbom och Roger Henriksson.

<https://www.dn.se/debatt/for-fa-patienter-kanner-till-ratten-till-en-second-opinion/>

Det används onödigt mycket blod vid blodtransfusioner. Det menar chefsläkare Göran Günther vid Akademiska sjukhuset i Uppsala. Sjukhuset har därför infört ett projekt för att minska mängden blod vid transfusioner.

<https://www.dagensmedicin.se/artiklar/2019/10/03/patienter-ska-fa-mindre-blod/>

How Should Decision Science Inform Scarce Blood Product Allocation? AMA J Ethics. 2019;21(10):E852-857. doi: 10.1001/amajethics.2019.852.

<https://journalofethics.ama-assn.org/article/how-should-decision-science-inform-scarce-blood-product-allocation/2019-10>

The Value of Decision Science for Clinical Ethics. Raymond De Vries, PhD. AMA J Ethics. 2019;21(10):E825-830. doi: 10.1001/amajethics.2019.825.

<https://journalofethics.ama-assn.org/article/value-decision-science-clinical-ethics/2019-10>

What Clinical Ethics Can Learn From Decision Science. Michele C. Gornick, PhD, MA and Brian J. Zikmund-Fisher, PhD, MA. AMA J Ethics. 2019;21(10):E906-912. doi: 10.1001/amajethics.2019.906.

<https://journalofethics.ama-assn.org/article/what-clinical-ethics-can-learn-decision-science/2019-10>

The inescapable truth: palliative care is not enough—we can and should legislate for assisted dying. Arun Bhaskar consultant in pain medicine and President of the British Pain Society. Bmj opinion.

<https://blogs.bmj.com/bmj/2019/09/25/arun-bhaskar-the-inescapable-truth-palliative-care-is-not-enough-we-can-and-should-legislate-for-assisted-dying/>

Bandini JJ, Courtwright A, Zollfrank AA, et al. *The role of religious beliefs in ethics committee consultations for conflict over life-sustaining treatment.* Journal of Medical Ethics 2017;43:353-358. <https://jme.bmj.com/content/43/6/353>

Inbjudan till konferens från Centre for Research Ethics & Bioethics (CRB) i Uppsala. Datum: 29 November 2019. Tema: *Hur reagerar människor på genetisk riskinformation?* https://crb.uu.se/digitalAssets/812/c_812810-1_1-k_mtr-invitation.pdf

Anmälan: <https://crb.uu.se/mind-the-risk/conference>

Vecka 40

Ny SBU rapport. *Ätstörningar.* En sammanställning av systematiska översikter av kvalitativ forskning utifrån patientens, närståendes och hälso- och sjukvårdens perspektiv. <https://www.sbu.se/sv/publikationer/sbu-bereder/atstoringar/?pub=40667>

Lag förslag. *Stärkt skydd för den enskilde vid estetiska behandlingar.* Ny lag om kirurgiska ingrepp och injektionsbehandlingar. DS 2019:20. https://www.regeringen.se/4a8367/contentassets/28b3bef87ac34e69acb38e86f4f5b74a/ds-2019_20webb.pdf

Ohörda rop. Ett reportage om ”apatiska flyktingbarn” och en artikel av Ola Sandstig. <https://magasinetfilter.se/granskning/ohorda-rop/> SvD podd. 24 september. Ledarredaktionen diskuterar *apatiska flyktingbarn*. Med Lydia Wålsten. Som gäster deltar Mattias Göransson, Sanna Rayman och Karl Sallin. <https://poddtoppen.se/podcast/1452591671/ledarredaktionen/apatiska-barn-talar-ut>

Ny utredning. SOU 2019:42. *Digifysiskt vårdval - Tillgänglig primärvård baserad på behov och kontinuitet.* Publicerad 01 oktober 2019. Utredningens uppdrag har varit att lämna förslag som syftar till att på ett effektivt sätt uppnå målen i hälso- och sjukvårdslagen, med fokus på jämlik vård. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2019/10/sou-201942/>

Ny rapport. Vårdanalys. *Gränslösa möjligheter, gränslösa utmaningar?* <https://www.vardanalys.se/rapporter/granslosa-mojligheter-granslosa-utmaningar/>

Vårdanalys ser ett stort behov av ”tydligare statlig styrning” när det gäller digital teknik i vården. <https://www.dagensmedicin.se/artiklar/2019/09/30/digitaliseringen-ar-daligt-samordnad/>

"Min patient ... talar om godhet och omtanke, osjälviskhet och saftsoppa som man får ta så mycket man vill av". En krönika av Nina Cavalli-Björkman överläkare, specialist i onkologi, Uppsala. <http://lakartidningen.se/Aktuellt/Kultur/Kronika/2019/09/Min-patient-talar-om-godhet-och-omtanke-osjalviskhet-och-saftsoppa-som-man-far-ta-sa-mycket-man-vill-av/>

Vårdplaner ofta rättsosäkra för tvångsvårdade patienter.

<https://www.vardfokus.se/webbnyheter/2019/oktober/vardplaner-ofta-rattsosakra-for-tvangsvardade-patienter/>

En psykiatrisk vårdavdelning får kritik för dosering och kombination av läkemedel givna under tvång till patient med ätstörning. (Dnr 8.2.1-33485/2018-11) <http://www.lakartidningen.se/Aktuellt/Patientsakerhet/2019/10/Kritik-for-lakemedel-givna-under-tvang/>

JO. Kritik mot en medicinklinik för att inte ha hämtat in patientens samtycke till användningen av sänggrindar och för bristande dokumentation. <http://www.jo.se/sv/>

Etikprövningsmyndigheten står inför ett flertal utmaningar.

<https://www.sjukhuslakaren.se/etikprovningmyndigheten-star-infor-ett-flertal-utmaningar/>

Liv och död får aldrig vara upp till en algoritm. <https://www.dagenssamhalle.se/debatt/liv-och-dod-far-aldrig-vara-upp-till-en-algoritm-29398>

Italy's highest court rules that assisted suicide is permissible.

<https://www.bioedge.org/bioethics/italys-highest-court-rules-that-assisted-suicide-is-permissible/13233>